

Agoraseminar 2016 - «Ansvar noe for deg?»
Quality Hotell Leangkollen, 24. november.

Tilsyn og tillit – to sider av samme sak **- individuell tillit forutsetter institusjonell mistillit**

Direktør Jan Fredrik Andresen
Statens helsetilsyn

Agoraseminaret 2016 –
«Ansvar noe for deg?»

**«Fortiden er fremtidens
utsiktspunkt.»**

Eliezer (Elie) Wiesel

Agoraseminar 2016 - «Ansvar noe for deg?»

Verdimessige utfordringer?

Mellom

- den normrasjonelle tilnærmingen (juridisk tilnærming)
- og
- den formålsrasjonelle tilnærmingen (medisinsk tilnærming)

Lover og forskrifter = samfunnets krav til tjenestene på vegne av brukerne

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

”Tillit er bra, men kontroll er bedre.”

Lenin

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

Litt om tillit (1)

- Tillitens fremste kjennetegn er å handle uten forholdsregler
- Tillit og mistillit er måter å handle på, ikke måter å føle på

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

Litt om tillit (2)

- Mistillit er psykisk mer belastende enn tillit (det krever mye aktsomhet å ta forholdsregler hele tiden) – og det er enklere å gå fra tillit til mistillit enn omvendt
- Mistillit er enkelt å skape, men vanskelig å bli kvitt - tillit er enkelt å rive ned, men vanskelig å bygge opp

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

Litt om tillit (3)

- Systemtillit forutsetter at systemets indre kontroller fungerer (mistillit) – tillit og mistillit lever side om side – tillit er avhengig av mistillit
- **Tillit til helsepersonell forutsetter institusjonalisert mistillit**
- Fungerende institusjoner avlaster tillitsgivere fra å gjøre egne undersøkelser og fra forholdsregler dvs fra egenhendig å måtte redusere sårbarhet og usikkerhet

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

Lov om helsepersonell m v (helsepersonelloven)

«En grunnleggende forutsetning for å utøve virksomhet i helsetjenesten er at allmennheten har den nødvendige **tillit** til de som utøver virksomhet og til helsetjenesten som sådan.

Formålet med administrative reaksjoner er å bidra til og sikre kvalitet i og **tillit** til helsetjenesten.»

Agoraseminaret 2016 –
«Ansvar noe for deg?»

Lov om helsepersonell

- Uskikkethet (grunnvilkår)
- Alvorlig sinnslidelse
- Psykisk eller fysisk svekkelse
- Langt fravær fra yrket
- Bruk av alkohol, narkotika eller midler m/likn. virkning
- Grov mangel på faglig innsikt
- Uforsvarlig virksomhet
- Atferd som anses uforenlig med yrkesutøvelsen

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

Lov om helsepersonell – tilbakekall av autorisasjon og lisens

- Grov mangel på faglig innsikt – særlig lave kunnskaper/gå ut over egen kompetanse
- Uforsvarlig virksomhet – vidt begrep som forutsetter virksomhet som strider med de til enhver tid gjeldende faglige krav og regler
- Atferd som anses for uforenlig med yrkesutøvelsen

Et eksempel på misbruk av tillit

«Helsepersonell som innleder privat intimt forhold til pasienter de har eller nettopp har hatt et pasientforhold til, driver også uforsvarlig virksomhet, i tillegg til at dette kan være et utslag av grov mangel på faglig innsikt.»

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

Tilsynssak – rollesammenblanding (1)

Behandler (PHBU) (f. 1971) innledet et privat intimt forhold til en tidligere pasient (f. 1988).

Saksforholdet:

- Saken startet med et brev fra pasientens far om forholdet – brevet ble oversendt til Fylkesmannen etter råd fra NPF
- Pasienten innlagt ved en barne- og ungdomspsykiatrisk avd. 2 ganger høsten 2005 (12+5 dager – med omlag 2 mnd. mellomrom) – fulgt opp poliklinisk ca. 1 uke frem til vår 2007 (ca. 40 timer)
- Aktuelle terapeut var hovedbehandler ved begge innleggelsene og ved poliklinisk oppfølging

Sykehist.:

- Et overgrep i ung alder, en voldtekt (13 år gammel), pas. følte seg ikke emosjonelt ivaretatt av foreldre, svært kontaktsøkende overfor voksne (knyttet seg sterkt til en lærer og nabo – naboen skaffet seg hemmelig tlf.nr. grunnet kontakthypighet). Under hele terapiforløpet sendte pas. SMS utenom arb.tiden til behandler – var vanskelig å grensesette på dette
- Diagnostiske vurderinger: depresjon, spiseforstyrrelse, selvskading

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

Tilsynssak – rollesammenblanding (2)

Kontaktetablering (utenom behandlingen):

- Terapeut: traff pas. tilfeldig på byen et par år etter avsluttet behandling – kontakt opprettet. Initalt vennskap, men utviklet seg til noe mer – forlovet seg vinter 2014. (Besøkt/vært sammen med pas. under utenlandsopphold.) – behandler ser i ettertid at vedkommende mer aktivt kunne ha unngått at de møttes
- Far: kontakt etablert etter noen måneder (etter avsluttet behandling) – fant kvittering i pas. bil (m/terapeutens navn på) etter utenlandstur
- Pasienten: vennsapsrelasjon flere år etter endt pasientrelasjon – pas. tok selv initiativet til et vennsapsforhold. Ingen **maktubalanse** – et vennskap og livet generelt (avsluttet masterstudie – ingen psykisk plager) fører til at en maktubalanse som eksisterer i mellom behandler og pasient svinner hen. Gradvis er begge parter like sårbare i en nær relasjon

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

Tilsynssak – rollesammenblanding (3)

Vedtak fra Statens helsetilsyn

- Tilbakekall: handlet i strid med kravet til faglig forsvarlig virksomhet, og utvist grov mangel på faglig innsikt i en slik grad at det gjør deg uegnet til å utøve ditt yrke forsvarlig
- Statens helsetilsyn er av den oppfatning at forholdet representerer en rollesammenblanding som er egnet til å påføre pasienten en betydelig belastning. Forholdet er også egnet til å svekke **tilliten** til deg som psykolog

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

Tilsynssak – rollesammenblanding (4)

Vedtak fra Statens helsepersonellnemnd (klage på Helsetilsynets vedtak)

- Klageren (behandler) understreker at vennskapet aldri bar preg av maktubalanse. Klageren presiserer at hun ikke har hatt et seksuelt forhold til pasienten (de forlovet seg vinteren 2014, og ville avvente et seksuelt forhold til de ble gift)
- Statens helsepersonellnemnd legger samme faktum til grunn som Statens helsetilsyn – nemnda understreker at de anser at den private relasjonen ble innledet 2-3 år etter avsluttet behandling og at maktubalansen som forelå ved avslutning av behandlingen derfor var redusert

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

Tilsynssak – rollesammenblanding (5)

Vedtak fra Statens helsepersonellnemnd (klage på Helsetilsynets vedtak)

- Klageren har sammenblandet sine profesjonelle og private roller – egnet til å skape forvirring. Nemnda understreker at det alltid er helsepersonellets **ansvar** å sette nødvendige grenser i forbindelse med kontakt med tidligere pasienter
- Statens helsepersonellnemnd legger til grunn at klageren ikke har uttrykt noen erkjennelse av å ha handlet i strid med kravet til faglig forsvarlig virksomhet. Nemnda finner det bekymringsfullt at klageren mangler innsikt i sine handlingers skadepotensiale ovenfor pasienten (om det har ført til skade eller ikke har ikke betydning for vurderingen)

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

Tilsynssak – rollesammenblanding (6)

Vedtak fra Statens helsepersonellnemnd (klage på Helsetilsynets vedtak)

Konklusjon:

- Klageren har brutt kravet til faglig forsvarlig virksomhet og utvist grov mangel på faglig innsikt
- Ikke uegnet til å utøve yrket som psykolog (vektlagt tid fra behandling til den private relasjonen ble innledet og at relasjonen var foranlediget av private treffpunkter, ikke ensidig utnyttet den terapeutiske relasjonen for egen personlig tilfredsstillelse)
- Pliktbruddet var egnet til å påføre pasienten en betydelig belastning og til i vesentlig grad å **svekke tilliten til helsepersonell og helsetjenesten**

Psykologen fikk en **advarsel**.

Agoraseminaret 2016 - «Ansvar noe for deg?»

”Det er umulig å gå gjennom livet uten tillit; det ville være å være innesperret i seg selv, den verste av alle fengselsceller.”

Graham Greene

Her finner du oss:

www.facebook.com/Statens-helsetilsyn

twitter.com/Helsetilsynet

www.helsetilsynet.no